

R.D. Iacobi Marchantii Vitis Florigera

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

6. tripartita 1. pars ostendit, an Christus sit sessuros in throno, qui cum eo. 2. nihil esse occultum, quod in hac vel altera vita non reveletur 3. nihil esse, quod non puniatur hic, vel in futuro.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56381](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56381)

fiduciam potuisse in opibus, nec in honoribus aut quapiam alia prosperitate: se inimicis nunquam maledicta regessisse, aut ex eorum ruina gaudium concepsisse: denique se confessionem a peccatis delictorum quamlibet levium semper coram Deo sincerè fecisset, nec ut solent homines errata sua excusasse. Hæc igitur fretus conscientia, tamquam libro securo, asserit se coram iudice audere comparere: ita ut hic liber non sit ei futurus confusio, sed gloriæ, imò gloriæ, quod tanquam coronam sit eum circumdaturus sibi. O securam vocem! O librum spectabilem & expectandum!

Bern. lib. de Conscientia.

Propterea merito dicebat S. Bernardus. Nihil est jucundius, nihil tutius, nihil ditius bona conscientia. Premat corpus, trahat mundus, terreat diabolus, illa erit secunda. Bona conscientia secunda erit cum corpus morietur, cum anima coram Deo præsentabitur, cum utrumque in die iudicii ante tribunal terrificum iudicis statuetur. Futuræ benedictionis non est utilius remedium, nec certius testimonium, bona conscientia. Cum mundus omni volubilitate circumroretur, pleret, rideat, pereat, transcat, nunquam mare scit bona conscientia. Subjiciatur corpus in pœna, in iniuriis maceretur, verberibus lanietur, aculeo distendatur, gladio trucidetur, crucis patibulo affigatur, secunda erit conscientia. Hæc S. Bernardus.

Audiamus & SS. Patres de his libris. In primis S. Bernardus in Tractatu de Conversi. ad Clericos, cap. 2. sic deserit: *aperitur conscientia liber, revolvitur misera vite series, tristis quædam historia replicatur, illuminatur ratio & evoluta memoria, velut quibundam eius oculis exhibetur. Vtraque verò non tam est ipsius anime, quam anima ipsa, ut eadem sit & inspicies & inspecta, contra suam statum faciem.* Alludit S. Bernardus ad illud *Arguam te, & statum contra faciem tuam.* In quem locum sic scribit S. Augustinus. *Ordinabatur ante infelicem animam peccata sua, ut & eam convincat: probatio & confundat agnitio.* Particularius autem S. Ephrem lib. de vera poenitentia, cap. 24. de hac re sic ait. *Vnusquisque cerceat ante faciem suam exposita opera sua, sive bona illa, sive mala promissa. Formidabiles libri aperiuntur, in quibus scripta sunt opera, & actus, & verba, & quæcumque egimus in hac vita; nec solum actus, sed & cogitationes, & intentiones cordis.* Omnia scilicet ista Orbi universo velut in illustri theatro denudata, hominum cogitorum & incogitorum oculis subiciuntur. An solum confusè omnia? Imò distinctissimè?

Psalm. 94.

Audiamus pro conclusione Hugonem Victorinum lib. 3. de anima, cap. 11. de nostro hoc libro loquentem, qui scriptus proferetur, in quorum continetur, unde mundus iudicetur. Ipse enim conscientia liber interpretatur, dum sic ait, & bonæ conscientia titulos sic deserbit.

conscientia bonæ titulus est religionis, templum Salomonis, ager benedictionis, horum deliciarum aereum reclinatorium, gaudium Angelorum, arca fœderis, thesaurus Regis, aula Dei, habitaculum Spiritus Sancti, liber signatus & clausus, in die iudicii aperendus, Isaïæ.

Quod si aliquando liber conscientia atramento scelerum, & inquinamento vitiorum inforsipus fuerit, spongia lachrymarum obliterari potest, & poenitentia decore characteris rescribi. Audi Chrysostr. hom. 2. in Psal. 50. *Peccata tua in libro scripta sunt, spongia autem instar sunt lachrymarum: lachryma mitte, & obliterantur, & purus liber invenitur.* Magna est lachrymarum vis. Martyres sanguinem fundunt, peccatores lachrymas. Mererit illa sanguinem non sudat, sed lachrymarum fontem, si que peccata diluit. Hæc ille. Cui conforme est, quod ubi Pfaltes habet *Deus posuisti lachrymas meas in conspectu tuo*, altera lectio habet, quam sequitur Pagninus: *Posuisti lachrymas meas in libro tuo.* Ad quem effectum, nisi ad obliterandum peccata? Hoc pondera.

Iudex ergo cum sedebit, quidquid latet apparebit, Nil in altum remanebit.

Extra ripam.

Iudices solitos sedendo iudicia exercere, ex omnium nationum more notum est. Arque etiam convenit ut iudices sedeat, cum ad auctoritatem, cum ad tranquillè & sedatè iudicandum. Cui consonat illud Philosophi: *Sedendo, & quiescendo anima sit prudens.* Quia scilicet hoc suo anima quiescit, nec distrahitur mens ad aliã agenda, aut cogitanda. Hinc Iudicibus sedes sublimiores erigi solita sunt, in quibus sedent, & pronunciant è loco excelso sententiam. E loco, inquam, excelso, tam ut significetur eminentia auctoritatis, quam ut deligetur eos omni passione esse debere excelsiores. Hæc sedes tribunalia dicuntur, sive quod ex illis iustitia administraretur Tribubus, sive quod ex illis unicuique jus tribueretur. Quapropter Tribunal cum libro Symbola sunt & insignia Sapientis Iudicis Tribunal ejus maturitatem & tranquillitatem indicat in iudicando. Liber apertus scientiam designat & diligentiam in actis evolvendis, & iuribus requirendis. Alioqui si hæc delit, ignorantia iudicis, plerumque est calamitas innocentis, teste S. August. 19. de civit. cap. 6.

Propterea Christo Domino Liber adscribitur ex quo iudicet, ut antea diximus: *Tribunal quoque in quo sedeat.* Hoc ipsum est quod esimus: *Iudex ergo cum sedebit, quidquid latet, apparebit.* De hoc Tribunal, sive Throno iudicis etiam sacra eloquia meminere aperte. *Nam Omnes stabimus ante Tribunal Christi.* Item *Vidi thronum magnum, & candidum, & sedentem super eum, à cuius conspectu fugit calum & terra.* Item

Caus.

Matt. 25.

Cum venerit Filius hominis in maiestate sua, & omnes Angeli eius cum eo, tunc sedebit super sedem maiestatis sue, & congregabuntur ante eum omnes gentes. & tunc scietur ibi habet: Sedebit super thronum gloriae suae. Neque solum id intelligas metaphorice, seu allegorice, ut thronus Dei intelligatur Ecclesia gloriosa, quae sedes Dei est, ut interpretatur Beda: aut ut Thronus Dei, eiusque Sedes dicatur perfectiores Sanctorum, vel etiam Angeli illi qui Throni appellantur, ut interpretatur Origenes. Verè enim existimamus offerendam esse per modum Tribunalis & Throni regii nubem, admirando splendore fulgentem, super quam in aëre sedebit Iudex vivorum & mortuorum, Rexque omnium saeculorum. Cum enim iudicium futurum sit visibile & sensibile, figura hæc extera aptissima erit.

Orig. 1. 2. ad Matt.

Christo iudici sedere convenit.

Et certè, convenit illi tunc sedere in maiestate die gloriae suae, qui pro nobis jacere dignatus est, & ad infima quaeque sese dimittere in diebus humilitationis suae. Ille ergo sedebit tunc in sublimi throno omnibus spectabilis, qui novem mensibus lacere voluit in Virginiis utero. Ille sedebit in sede maiestatis in adventu secundo, qui jacere voluit in praecipio humilitatis in suo adventu primo. Ille sedebit ut Rex pacificus in throno Salomonis, duodecim circulo Leocibus, hoc est, duodecim Apostolis: qui portari dignatus est, tamquam infans & imbecillus, inter brachia pauperumque Matris. Ille sedebit in monte gloriae, qui prostratus jacuit facie ad terram in monte Oliveti, monte angustiae. Ille sedebit in Tribunali radiantis iustitiae, qui toties stetit & humiliatus est coram Tribunalibus impietatis & iniustitiae. Ille sedebit in sede potestatis suae, qui curvatus est sub crucis onere ascendens montem ignominiae. Erat autem Tribunalis titulus & Thronus supra vallem Iosaphat secundum communioem sententiam. Nam & hoc significat *Vallem Iosaphat*, id est, *Vallem iudicii Domini*; et tunc media inter Ierusalem & Oliveti montem; Calvariaeque collem simul ex parte complectitur. Ibi ergo gloriae maiestatem ostendet, ubi solum ignominiam, & ubi passionem inchoavit; quia per vallem Iosaphat fluit torrens Cedron, ubi Christus comprehensus est, inquit Venerab. Beda. Certè locus ille Christi, superior his montibus & locis in quibus passus est, & in quibus operatus redemptionem nostram, apte pro Sede iudicis designandus videtur; ad consolationem scilicet maiorem impiorum, quibus saltem mentaliter improprietur eis quae ob eorum redemptionem à Domino peracta sunt, & nihilominus eorum culpa ipsis non profuerunt.

Tribunal Christi ubi collocandum. Joel. 3.

Matt. 19. Apostoli

Quæritur hic an solus Iudex sedebit, an aliqui cum ipso sessori sint ut Iudices? Respondeo, notum esse promissum illud: Amen dico vobis, in regeneratione cum sedebit filius hominis in

sede maiestatis suae, sedebit & vos super sedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Israel. Quia cum Christo propter asserendum est Apostolos cum Christo sessori, & sessori & iudicatos, cum id ipsum diceret re- iudicari. petatur. Vos estis qui mecum permansistis in tentationibus meis, & ego dispono vobis, sicut disposuit Pater meum regnum, ut edatis & bibatis super mensam meam in regno meo, & sedetis super thronos iudicantes duodecim tribus Israel. Sed restat quaestio, quomodo Apostoli sint sessori, aut iudicaturi? Nam S. Chrysolomus cum nonnullis videtur significare per hanc sessionem, sive per has sedes, non intelligi nisi aliquem honorem & præminentiam in iudicio Apostolis tribuendam. Audi eius verba. Non confessum Apostolorum significavit Christus, cum ipse solus in solio iudicaturus sedebit. Sed honorem atque gloriam ineffabilem vocabulo sedem expressit. Sic eos iudicatos non intelligi, nisi quia approbati sunt iudicium, impii- que condemnati. Sic enim rursus loquitur. Quia est iudicantes Tribus Israel nihil aliud, quam condemnantes. Non enim in solio iudiciali sedebunt, sed sicut Regiam Austri & Ninivitas condemnatos generationem illam asseruit, sic Tribus Israel condemnabunt, quia ipsi credentibus Apostolis, qui eisdem viderant legibus & institutis, iudae credere noluerunt, propterea dicebat: Ideo ipsi iudices vestri erunt.

Verum hæc interpretatio parum tribuit Apostolis, quandoquidem omnes beati approbati sunt sententiam iudicis, sicut impios condemnati, & in iudicio gloriam aliquam secundum gradum suum sortituri. Dicendum ergo est, pro Apostolis thronos etiam ex nubibus spectabilibus, non ab- similes throno Christi in aëre constitutos, ut sedeat Christo proximi post Regiam & Matrem iudicis, sicut iudicis sunt affidentes, velut iudices secundarii, seu afflores iudicii & iudicis, cum speciali honore. Hæc est receptior sententia, & verbis sacrae Scripturae conformior. Nam & Danielio pluraliter dicit: *Aspiciebam donec throni positi sunt*, Ioannes vidit *Sedilia in circuitu sedis*, & quasi Thronos secundarios. Dicendum quoque secundò, attribuendam esse Apostolis participationem aliquam particularem iudicariæ a- ctionis, quandoquidem de eis dicitur, *Sedebitis iudicantes*. Pro cuius rei explicatione notant Theologi ex Sancto Thoma, multipliciter iudicium accipi.

1. Est iudicium auctoritatis; illudque Christo convenit, non Apostolis, quia ipse propria iudicat auctoritate & potestate. Et cum iudicium sic proprie sumptum, actum iurisdictionis in animas significet, quoad ultimum hunc actum discussionis, & reprobationis, aut electionis nulli Sanctorum, nec ipsi Virgini Matri sic communicatur; sed Pater iudicium ei dedit, quia Filius hominis est, cum pollet ipse per se iudicium exercere.

iudicium multipliciter sumitur.

Ioan. 7.

Dan. 7.

cere. Quapropter Daniels 7, dum antiquus dierum sedit, hoc est Pater celestis, ecce cum nubibus caeli, quasi filius hominis veniebat, & usque ad antiquum dierum per venit, & in conspectu ejus obtulerunt eum. Et dedit ei potestatem, & honorem, & regnum, & omnes populi, tribus & lingua ei servient; potestas ejus potestas aeterna.

2.

2. Est iudicium approbationis, quod commune est omnibus Sanctis, quia approbabat sententiam Iudicis. Est & iudicium comparationis, quod illis quoque convenit; sed etiam ex parte convenire potest nonnullis improbis. Comparatione facta inter electos & reprobos, mox illi condemnatione apparebunt digni. Comparatione quoque facta nonnullorum reproborum, quibus aliqua bona sunt operata, iudicari censentur & condemnari alii, quia illa non perfecerunt. Hac ratione dicuntur Ninivitarum condemnari Iudaeos, quia Iona praedicante poenitentiam fecerunt, hi nec Christum audire voluerunt. Sic & Regina Austris eos condemnatura asseritur, quae a longinquis venit partibus, ut audiret sapientiam Salomonis.

Matt. 12.

3.

3. Est iudicium quoddam affectionis: illi censentur hoc iudicio iudicare, qui iudici assident in sedibus illi proximis, cum quibus & causa discutitur, & sententia eorum interrogatur. Hac igitur ratione fatendum est Apostolos iudicatos, sive specialiter participatos de potestate & actione iudicaria Christi. Tum quia in Thronis fulgidis cum Christo assiderunt; tum quia tamquam Principes antea constituti super omnem terram, nunc etiam assumuntur, ut Principes quorum consilio & calculo vult Summus Iudex sententiam ferre. Equum enim est, ut quorum auxilio totius sui regni volunt negotia disponere & promovere, quique totis sese vocandis & convertendis hominibus impenderunt, ipsi quoque coronam a se promissam addicant obedientibus, suppliciumque decernant rebellibus, quod & olim comminati fuerant.

An & quomodo angelis sint iudicaturi.

Quaeritur etiam, an Angeli hic sint iudicaturi? Respondeo cum Sancto Thoma, iudicatos iudicio approbationis, hoc est approbando sententiam iudicis, non tamen iudicio affectionis, aut participatione iudicariae actionis, sicut Apostoli. Ratio est, quia affitores iudicis debent esse ejusdem naturae cum Iudice, & cum iis qui iudicandi sunt. Ideo etiam statuit Deus hoc iudicium fieri per humanam naturam Christi, ut homines haberent Iudicem visibilem & sensibilem, quia visibiles sunt & sensibiles. Quidam ergo Sancti cum illo iudicaturi sunt & scilicet, Angeli autem potius erunt ministri in illo iudicio. Ita communis sententia Theologorum docet.

Pars II. Nihil oc.

Lim dicebat Dominus: Nihil operum quod non relectur, neque occultum quod non sciatur.

Hoc verum est, quia Deus abdita quaeque in lucem calant profert, vel in hac vita, vel in altera. Propter quod etiam hic canimus: Index cum sedebit, quicquid latere vel occultum apparebit. Et quidem quomodo sapere in hac vita quae latent, manifestet Deus speciali providentia, revere multis potest facere Scripturae exemplis manifestari.

Primo, latere facinus suum putat Cain; ideo enim fratrem ab oculis Parentum abduxit: Egre sepe diamur in agrum. Ideo etiam audet respondere: Numquid custos fratris mei sum ego? Sed terra ipsa, ab ipso impiata frater suo cruce, revelat ejus flagitium, in caelum summum clamante voce sanguinis, ex imo terrae.

Secundo, latere putat uxor Putifarum Iosephum sollicitans ad violationem thori maritalis, ac postea eum accusans violentiae, quia sollicitationi salaci non acquieverat. Sed tandem innocentia Iosephum lucem accipit & tenebris arguit, & mulieris impuritas mendacissima in eius caput refunditur, dum palam proditur rei gestae series.

Tertio, latere se existimabat Moyses, dum percussus Aegyptium abscondit fabulo. Sed quia forsitan in zelo excesserat, (ur videtur indicare S. Augustinus lib. 22. con. Faustum cap. 7. quomvis passim eum excusent a peccato Interpreter) non laetit factum, sed ei ab altero Hebraeo impropertatum est: Num occidere me vis, sicut heri Aegyptium? Unde Moyses timuit, dicens: quomodo palam factum est verbum istud?

Quarto, latere se existimat meretrix illa quae infantem vivum alteri furrripiebat dormienti, suumque substitutebat jam emortuum. Sed diu res latere non potuit, ipso Salomone, adhuc puero, admirabili iudicio eam detegente. Audi S. Ambrosium eleganter hac de re differente. Non poterat Salomon arbiter esse interioris arcaei, cum mulieris utriusque disceptantis mens esset occultior. Macheraam promissis, trinitque ministerio infantem dividi. Illa quae postulat alienum, non solum acquievit, sed etiam divisionem parvuli poposcit, nullo affectu commota materno. Illa quae suum seiebat esse infantem, non jam solatio proprio, sed pignori consulens, veri amonens conscientia, culpae conscientia, orat ut potius incolumis puer tradatur alienae.

Quapropter Salomon illi adjudicavit parvulum, quam veram Matrem dolor proprius prodidisset. Illam verò quam mortuam parvuli misericordia non movebat, exortem pronunciat esse naturae, quam exortem vidit pietatis. Postmodum addit hanc conclusionem, quae ad nostrum spectat propositum: Peritus ergo non lasuit, sed tamen per simulationem alterius fluctuavit. Diuque etiam bona Mater eventu haesi ambiguo, dum iudicis periclitatur incerto. Haec autem scripta sunt ad nostram correptionem, ut intelligamus prodi omnia posse, quae.

qua facta sunt, & omnia composita revelari. Hæc ille.

Quirid latere se existimant senes castitati Sufanna insidiantes; & quam nec blanditiis, nec minis vincere non poterant, falsa tandem accusatione opprimere conantur. At eorum nefandum flagitium producit vel ipsæ arbores; Danieles eos interrogante. Ploravit Sufanna cum crimine obiceretur; ploravit cum sibi de pudica adulteri iudicium vendicarent, non mortem deplorans, sed castitatis calumniam. Denique cum morte damaretur, exclamavit, quasi iudex reorum, arbitra calumniantium, & innocenti conscientie auctoritate divinam sibi in iudicium accersivit cogitationem, non timore mortis perterrita, sed arguentis censura potestate præcella. Tacente lingua, pro ea castitas loquebatur, & eam defendit in iudicio, quæ defenderat & in hortu. Ibi ejus pudori consuluit, hic falsit; ibi ne macularetur pudicitia, hinc damnetur innocentia. Bis ergo victrix castitas, reos facit senes testimonii, quos reos fecerat adulteri; atque tandem iudicem meretur Danielem, qui & ipse castus erat & virgo. Secura erat de victoria castitas, cui erat iudicatura virginitas. Et hic igitur patet. Nihil occultum quod non revelatur. Quod quidem & alius multis exemplis ex historia sacra de promissis postumus declarare, sed hæc sufficient.

Dan. 13.

Vide Ambr. serm. 49.

Que hic late videntur, Deus in iudicio revelabit. Matt. 10. Hilari. in Matt. c. 10.

Nunc restat ostendere, ut ad propositum nostrum propius accedamus, quomodo id, quod hic latere visum est, in illo extremo die in lucem profertur. Etenim & hoc quod in Evangelio dicitur, Nihil operatum quod non reveletur, in quo occultum quod non sciat, sacri Interpretes de illo die intelligunt. Inter quos S. Hilarius. Dominus diem iudicii ostendit, quæ abscondita voluntatis nostræ conscientiam prædet: & ea quæ nunc occulta existimantur, luce cognitionis publicæ detegit. Cui conformiter Ecclesia canit: quidquid late, apparebit.

Tunc ergo ille qui dicitur scrutator cordium & renum, cogitationumque discretor, illuminabit abscondita tenebrarum; & manifestabit cordium. Tuncque adimplebitur illud. Scrutabor ierusalem in lucerna. Quem locum interpretatur S. Bernardus de die iudicii serm. 51. in Cant. ubi ait. Time scrutinium iudicii, time illum qui per prophetam dicit: Et erit in die illa, & ego scrutabor ierusalem in lucerna. Oculi ejus scrutabunt renes & corda, ipsaque cogitatio hominis confitebitur illi. Postmodum addit: quid tutum in Babylone, si in ierusalem manet scrutinium? Existimat enim ipse, Prophetam nomine ierusalem designasse illos qui ducunt viam piam, mores super na ierusalem conversatione ordinata pro viribus imitantes; & non veluti qui de Babylone sunt, invidiorum perturbatione & confusione versantes. Horum enim peccata manifesta sunt præcedentia ad iudicium, & non egent scrutinio, sed suppli-

Sopho. 1.

cio. Peccata autem Religiosorum, aut eorum qui pietatem præferunt, occulta sunt, pietatis vel religionis habitu velata, idè egent discussione, & quasi ad motus lucernis prodi debent. Atque ad eò videndum, ne sub velo pietatis & iustitiæ reperiarur iniquitas. Nam & tunc implebitur illud: Cum accepero tempus, ego iustitias iudicabo, tunc multorum iustitiæ apparebunt, tamquam manus menstruæ; tunc manus quæ videntur fulgere (hoc est opera nonnullorum) ostendentur sordibus intinctæ, quæ vel saltem sub unguibus possent sordes latere, detegentur. Sordet in discretione iudicis, quod fulget in estimatione operantis. Tunc curvum invenietur, adhibito funiculo mensorio irrefragabilis rectitudinis, quod existimabatur antea rectum, nævusque omnis patefecit, & error qui antea non apparebat. Multorum opera sine merito reperientur, immò & peccaminosa, quia vel non debitis vestra circumstantiis, vel vano fine, vanaque complacentia, aut alia impura intentione coinquinata. Hæc, inquam omnia patebunt in illo scrutinio, adhibitis lucernis.

Ps. 74. Iai. 64.

Sed quænam sunt illæ lucernæ? Primò quidem nonne lucerna est, Dei notitia infallibilis, in cuius conspectu & oculis omnia peracta sunt? Oculos ejus non abscondita locorum, non parietum septa secludunt, nec solum ei acta & cogitata, verum & agenda & cogitata sunt cognita. Ista vera est scientia summi iudicis, cui pervium est omne solidum, & apertum omne secretum, cui obscura clarent, muta respondent, silentium confitentur, sine voce mens loquuntur. Sordidè ergo dicebat ille adulterium moliens: Tenebrae nos circumdant, parietes cooperiunt, quis non videt? Hanc lucernam debebat attendere, scientiam scilicet iudicis, & oculum ejus, qui multo lucidior super Solem, circumspicit omnes vias hominum & corda intuetur. Nudus est in infernum coram illo, & non est operimentum perditioni.

Qua lucerna Dei ierusalem visitanti. Resp. 1.

Ecl. 23.

Job. 26.

Secundò nonne lucerna est notitia Angelorum & dæmonum, qui peccata occulta detegunt, & accusabunt in hoc tribunali & scrutinio?

Tertiò, nonne lucerna est, testimonium clarum conscientie uniuscuiusque quæ tunc, velit, nolit, seipsam pandet omnibus, velumque auferet & perizomata, foliaque filiorum Adæ, quibus nuditatem & pudorem conabantur velare? Nempe excusationes omnes & prætextus, qui peccata contegebantur, evanescent, ipsa conscientia contra se testimonium dante.

Quartò, lucernæ quæ in illo scrutinio admovebuntur, erunt, lex Dei, sive ejus mandata ac consilia, exempla quoque lucida Sanctorum: quæ omnia cum non attenderimus, dum tamquam lucernæ lucrent in caliginoso loco, tunc detegunt iniquitates nostras, & contra nos testimonium ferunt. O igitur timendum scrutinium, in quo tot lucernæ & faces accensæ efficiunt ut verum illud

2.

3.

4.

non sicut

470 sic: *Quicquid latet, apparebit, nil inultum remanebit.*

Propheta Ezechiel jubetur fodere parietem templi, ut possit intueri lateantem abominationem: eoque perfosso, vidit non solum idolum zeli quod erat in ipso introitu: sed ulterius, ecce similitudo reptilium & animalium, & univ[er]sa idola in circuitu depicta, & tunc dicitur est ei: *Certe videri, sibi hominis, quae seniores Israel faciunt in tenebris, & unusquisque in abscondito cubiculi sui, dicit enim: Non videt Dominus nos. Nemp[er] t[ame]n adolebant his idolis in occulto. Postmodum ulterius ingressus, vidit mulieres plagentes Adonidem. Ac deinde, ostensi sunt viri habentes dorsa contra altare, & facies ad Orientem: ut adorarent ad ortum Solis. Certe multi adhuc hic similes reperiuntur, qui idola passionum suarum adorant in abscondito. Sed in illo die perfossus erit paries, & nullum idolum, nulla latebit abominatio, quae nunc intra domesticos lateat parietes: *Quicquid latet, apparebit nil inultum remanebit.**

Magister in 4. q. 2. 3. V. i. guerius Somnium Psal. 38. Ezech. 28. Isa. 63.

Neque solum apparebunt abominationes, sed etiam occultae imperfectiones animam tortuose involventes, & fucus apparebit omnis conscientiae non sincerae. Quapropter Hugo Victorinus representans in seipso omnes non sincerè ambulantes, sic ait lib. 1. de anima, cap. 15. *Sub ovina pelle vulpinam conscientiam abscondebam. vulpina plant conscientiam, repida conversatio, animalis cogitatio, ficta confessio, brevis & rara compunctio. vulpina conscientia, obedientia sine devotione, oratio sine intentione, lectio sine edificatione, sermo sine circumsp[er]tione. O quam dura sunt ista quae loquor, quam me ipsum loquendo serio.*

An peccata Sanctorum in iudicio sunt manifestanda. Psal. 38. Ezech. 28. Mai. 63.

Quaerens, an peccata Sanctorum tunc manifestanda sint? Opinari sunt nonnulli Theologi non esse in iudicio propalanda, eò quod per poenitentiam esse delicta & recta in sacris asseratur eloquiis: *Beata quorum recta sunt peccata. Imò dicitur obliuioni tradita: Iniquitatem enim non recordabor, ait Deus apud Ezech. Oblivioni tradita angustia sunt priores, & abscondita sunt ab oculis nostris. Ecce enim creo celos novos, & terram novam, & non erunt in memoria priora. Quem locum ita exponi possit S. Hieronymus, ut in caelo novo, & terra nova omnis conversationis pristinae memoria deleatur, ne hoc ipsum pars maiorum sit, prioris angustiae recordari. Confirmari id potest, quia pudori videtur fore, si beatorum occulta crimina orbi propalanda sint, & in profundum maris proiecta, rursus emergant.*

S. Thom. in 4. & in Suppl.

Respondeo, communis Theologorum sententia est, post S. Thomam, peccata per poenitentiam deleta etiam tunc manifestanda esse. Alioqui ipsa poenitentia non patet: nec divina auxilia & beneficia quibus lapsos adiuvat Deus, iam lucem venient. Integritas ergo iudicii poscit, ut omnia merita & demerita, tam beatorum, quam reproborum pateant, ad Christi maiorem gloriam,

& misericordiam, aut iustitiam declarandam; dum hos ex bonitate sua à peccatis eruit, alios iusto iudicio in illis reliquit. Quod ergo dicantur peccata deleri, aut oblivioni tradi, non aliud iudicatur, quam ea rursus à Deo non requiri ut puniantur, nec detegi ut provocent ad iram, aut vendicandiam dedecorosa. Alioqui & ipsi Beatorum recordabuntur non ad pudorem, aut ad angustiam; sed ut Dei decantent misericordiam. Nec putandum est ullum ex hac propalatione dedecus Sanctis oriturum, sicut nec nunc cum in Ecclesia propalantur, Magdalena, aut Petri, aut Pauli peccata, sed de hoc gaudent, quia in maiorem Dei creditur gloriam.

Declarari id potest similitudine. Sicut enim si vestem discissam noverit operarius indutius ita arte sua reparare, ut filum aureum & fulgidum intertexat, & gemmas pretiosas adnectat; inde magis adornata evadet, nec erit confusio, sed decori prior scilicet. Sic contigit per poenitentiam vestis gratiae, per peccatum antea ruptae. Item sicut pictor carbone ateo prius delineatam imaginem, sic picturis suis & coloribus condecorat, ut fulgida fiat quae prius atra cernebatur: sic cum peccatum nigram imaginem efficit, eam novis & decoris lineamentis poenitentiae rursus adornat; ita ut prior nigredo iam non sit dedecori, sed in pictoris gloriam redundet.

Sicut nihil est ita occultum, quin in hac vel altera vita propaleatur: ita nullum est peccatum, quod in hac vel altera vita non puniatur. Quapropter quod per iustum est Dominus, imò & benignus dum in poenitentia hac vita plectit peccatorem, ne gravius plectatur in altera; dum hic aperit peccatum, ut honoretur curra ad confessionem, ne aperiat in altera, & homo tunc incurat confusionem. Ideo punit Ezechiel David, qui peccarat in abscondito, filii t[ame]n Ione & opp[re]ssione uxorum suarum in propatulo: *Tu autem fecisti absconditè, ego autem faciam in conspectu omnium Israel, & in conspectu Solis. Sacerdote super istum malum, &c. Quor[um] dolis usus est David, ut peccatum suum cum uxore Virae absconderet? Revertatur cum à castris, inebriat, jubet ut domum & thorum suum reperat, litteras ei dat ad Ioab, quibus tacite in eius necem conspirat: denique nihil non molitur, ut peccatum occultet; sed iustus Iudex videt, aperit, vindicat, ne postea acrius ulcisci cogatur, quia nil inultum remanebit.*

Certe, sic se solet gerere Deus erga electos in suos, mox eos castigando dum peccant, ut patet, Aaron & Moyses de quibus dicitur. *Deum tu propitius fuisti eis, & ulciscens in omnes adinventiones eorum. Quali dicat: Propitius eras eis per misericordiam peccata remittendo, sed & propitius per iustitiam errata eorum puniendo. Peccavit Moyses, dum murmurante populo pro aqua penuriam dubitavit ad praecceptum Dei se aquam posse educere; similiter dubitavit & Aaron, in praesentia peccat.*

Num. 10.

peccati & ultionem morruerunt in deserto, & non introierunt in terram promissionis. Vnde dicit eis Deus: *quia non credidistis mihi, ut sanctificaveris in coram filiis israel, non introducis populos hos in terram quam dabo eis.* Sic ergo plectere peccata magnum est Dei beneficium. Nam dicitur. *Et enim multo tempore non sinere peccatoribus ex sententia agere, sed statim ultiones adhibere, magni beneficii est indicium.* E contra magna ira est, quando peccatoribus non irascitur Deus. Magna ira est, quando tandem eis cogitur dicere sero poenitentibus: *quid clamas ad me? Insanabilis est fractura tua, & dolor tuus Plaga inimici percussit te, castigatione ordeli propter multitudinem iniquitatis, & propter dura peccata tua feci haec tibi.*

2. Mac. 6.

Statim puniri magne misericordiae est.

1er. 30.

Zachari.

Luc. 1.

Rom. 4.

Sicut in Aaron & Moyses, Sacerdotibus in veteri testamento, patet quomodo nihil inultum remaneat, sic & in Zacharia in novo. Nuntiat ei Gabriel Archang. conceptionem filii sui Ioannis, à Domino electi. Paterfamilias & Baptista. At ipse mox diffidentiam quamdam & incredulitatem concipit, cum lætus pro tanto beneficio & nuntio gratias rependere debuisset: Et dixit Zacharias ad Angelum. *Vnde hoc sciam? Ego enim sum senex, & uxor mea processit in diebus suis.* Imitari debebat Abraham, qui non est infirmatus in fide, nec consideravit emortuum corpus suum, cum esset centum annorum; aut emortuam vulvam Saræ, sed divinam consideravit potentiam in promissione Isaac. Ob hanc igitur venalem licet culpam, (ut dicit S. Chrysostologus ser. 90.) punit Deus Zachariam, ita ut ligata lingua obmutescat spatio novem mensium, & tantam ultionem hac plectitur, & confirmat in fide & credulitate. Sic nihil inultum in suis Deus relinquit. Quod si delinquas, & hic non puniaris, soas te à Deo obliuioni traditum, nec electionis aut dilectionis esse signum, sed potius reprobationis. Sic & Ionæ inobedientiam punit Deus tempestate, & maris iactatione, ac demerfione quia eam nolebat altera in vita acerbius punire.

S. V. dalfric.

Surus in vita eius.

Audi etiam exemplum ex historiis SS. de S. V. dalfrico Episcopo Augullano. Hic annos natus 87. ablegare cupiens omnia negotia, ut sibi Deoque soli vacaret. Ecclesiam suam resignavit Adelberoni nepoti, quem apud se in pietate & doctrina aluerat. Paucis abinde mensibus facta subita morte Adalbero præventus est. Vdalricus verò iam morti appropinquans est, cum omnia sua pauperibus elargitus foret, prolixæ orationi se dedit poscens à Deo omnium peccatorum remissionem ante egressum. At post eam, quasi è somno gravi evigilans, cum lamento dicebat: *Eheu, eheu! Vitam nunquam agnovissem Adalberonem nepotem! Quia secundum desiderium suum concessit ei, noluit me Sancti impunitum in suum consortium recipere.* Captus ergo per visum ad divinum Tribunal, agnovit se aliquibus penis purgatoris condemnatum, quia quidam carnis affectus sese interferuerat, nepotem ordiando successorem ipso perente, ac sic

indignum se exhibente, licet claris præditus foret dotibus.

Non abfimile est quod legimus de S. Anno Archiep. Colon. Hic in visione conspexit S. Hubertum, Arnulfum, Bardonem, & alios fere sui temporis Episcopos in gloria fulgentes: ac inter eos solum augustum sibi præparatum: cumque illud conscendere conaretur, prohibuit eum S. Arnulphus, dicens eum non posse in gloriosum hunc confessum admitti, eò quòd vestem eius macula aliqua foedaret. Macula hæc erat memoria iniuriæ sibi illatæ à civibus Colonienfibus, qui eum Colonia expulerant. Evigilans ergo poenituit, civesque à se excommunicatos & bonis spoliatos absolvit, ac restituit. Ita Lamb. Scafnaburg, anno 1075.

S. Anno Archiep. Colonienfis.

An non fatis patet ex omnibus his historiis, quomodo verum sit, quòd apud hunc Iudicem *quidquid latet, apparebit, nil inultum remanebit?* quodque vel in hac, vel in altera vita omnis etiam venialis culpa puniendâ sit? Propterea etiam dicebat Iob: *Verbera omnia opera mea, sciens quod non parceres delinquenti.*

Concludamus ergo cum S. Bernardo, & propositum ab eo remedium asumamus, ne tunc terreamur, aut plectamur, sed securi potius inveniamur. Sic ait ipse: *Unam est tamen, si nos ipsos diiudicaverimus, non utique iudicabimur. Mala melioribus curabo corrigere affectibus, diluere lacrymis, punire ieiuniis, ceterisque sanctæ disciplinae laboribus. Scrutabor ego vias ac studia mea, quo ù scrutaturus Ierusalem in lucernis, nihil in scrutatum in me, sive indiscussum inveniat. Neque enim iudicaturus est his in idipsum. Postmodum subdit vortum quod omnibus nobis cordi deberet esse: *quis mihi det ita ad liquidum pressequi, & persequi peccata mea omnia, ut in nullo contingat vereri oculos Iudicis, in nullo erubescere ad lumen lucernarum? Et nunc video, sed non video. Præsto est oculus cui omnia patens, est non patet ipse. Erit quando cognoscam, sicut & cognovissum. Hæc ipse.**

Hanc nobis impertire Domine Iesu Christe gratiam, ut semper inspiciamus oculum tuum semper nos inspicientem, & accedamus ad thronum gratiæ tuæ in tempore oportuno, ut misericordiam inveniamus, ne tandem confundamur coram throno maiestatis & iustitiæ tuæ, ubi quicquid latet, apparebit, & nil inultum remanebit. Effice, ut amplectamur tempore huius mortalis vitæ *virgiam vigilantem poenitentiae*, qua in nobis ipsis puniamus & deleamus quod tibi potest displicere, ut in die illo vindictæ nihil in nobis puniendum restet, nec incidamus in *Olam illam piacularis flammæ succensam ab Aquilone*, à quo repanditur omnem malum super habitatores terræ. Hanc nobis gratia tua indere potest mentem, ut post præteritarum culparum poenitentiam, & post ultionem, felicem à nobis, & per nos ipsos hic exactam,

Conclusio.

Heb. 4.

Eler. 46.

etiam.

cum in æternitate valeamus decantare misericordiam & iustitiam.

ferè durat usque in finem : quia ad amorem terrenorum per totum tempus præsentis vitæ homo penè deprimitur. O miseriam grandem, quam qui sincerè agnoscit, tota die contritus ingreditur.

LECT. 6. tripartita.

Quid sum miser tunc dicturus, quem Patronum rogaturus, Cum vix iustus sit securus?

PARS I. Quam apte competat homini hoc nomen MISER.

VNum ex nominibus homini post peccatum aptissimè & propriissimè convenientibus est istud. MISER. Vnde & apud Hæbreos homo vocatur ENOS, quod idem est ac miser, fragilis, infirmus, ærumnosus, immò & obliuiosus. Hæc miseria non solum reperitur ex parte corporis lutei, & variæ corruptioni ac afflictioni obnoxii, per morbos ac varias ærumnas ad mortem continuò properantis, propter quæ dicitur homo Adam de Adam, hoc est homo de humo, lutum de luto, terra de terra: Sed maximè reperitur ex parte animæ, post peccatum variis passionibus & miseriis subditæ, in malum pronæ, ad bonum infirma, ita ut sæpè & sui obliuiscatur, & Dei. Propterea igitur ENOS dicitur, sive miser & fragilis, ærumnosus & obliuiosus. Nota satis sunt vulnera ex peccato primævo exorta, omnes animæ potentias misere affligantia.

Hanc miseriam agnoscebat Apostolus exclamans: Infelix ego homo, qui me liberabit de corpore mortis huius? Cur ita exclamat, & se miserum ac infelicem pronunciat? Audi ipsum? Vnde aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee? Capti-vantem me in lege peccati. Hæc est concupiscentia rebellans spiritui, & trahens voluntatem in captivitatem peccati: si consentire contingat. Figura fuit in Dalila & Sampson, cui in clamatur, Philistæi super te Sampson, Nisi Dalila consensisset, hostium ferocitatem non sensisset, sit ergo caro subiecta spiritui, ne peccatum regeret in carne nostra mortali. Alioqui introducit Dalila Philistæum, Philistæus Iebusæum. Hi sunt Mundus & Demon, qui sedus cum carne inierunt, ut suffocent spiritum. Caro dupliciter spiritum aggrediens, nunc blanditiis allicit, tunc fraude circumvenit, nunc columbæ simplicitatem, nunc vulpeculæ induit calliditatem. Quomodo dicit quod amas me, ait Dalila, cum animus tuus non sit mecum? Quomodo amas me, ait caro, cum me facias laborare, jejunare, vigilare: Defecit anima Dalilæ, usque ad mortem lassata est, donec fecit Sampsonem dormire super genua. Hæc fuit calliditas vulpeculæ. Quid est Sampsonem dormire super genua meretricis, nisi spiritum delectari in operibus carnis? Tunc condecit & ligatur, quia spiritus carnali illecebræ seductus, & gratia & decore spoliatur. Recedit fortitudo, quia deficit core opus iustitiæ, ubi adfunt carnis lascivix. Philistæi eruant oculos Sampsonis, voluptas spiritum privat lumine rationis. Deinde Sampson ligatur, & carceri traditur, dum spiritus furiis peccati sui constructus æternis pœnis addicitur. An non hæc tibi videtur magna infelicitas, propter quam homo peccator meritò potest ingemiscere cum Propheta: Miser factus sum, & curvatus usque in senectutem?

Vulnera animæ ex peccato primævo exorta.

1. Ex parte intellectus & ignorantia.

Primò ex parte intellectus cæcitas est & ignorantia, in his quæ cælum concernunt & cælestia, ita ut propterea egeat speciali lumine gratiæ ad ambulandum rectè, alioqui nescit ubi corrui, nec videt quæ videndæ sunt, ut caveat quæ cavenda, appetat quæ appetenda. O miseriam grandem hominis, suam hæc in re non agnoscere miseriam! Certè non immerito cuidam dicitur in Apoc. Tu dicit, dives sum, & nullum egeo, & nescis quia miser es, & miserabilis, & cæcus, & nudus. Collyrio inunge oculos tuos ut videas. Collyrium quo inungendi sunt oculi ut videamus, humilitas est, qua nos ipsos agnosceamus, & humum, & lutum nostrum, ac confusionem. Vnde & Christus cæcum natum luto & sputo, inuoxit in oculis, ut eos aperiret, & sic seipsum cerneret cæcus, ac deinde illuminatoris lumum adoraret pronus.

Apoc. 3.

2. Concupiscentia in carne.

Secundò, ex peccato orta est concupiscentia in carne, pronitatem etiam ad malum generans, & difficultatem ad bonum in voluntate. Ac propter hæc meritò homo Miser: anonomasticè dicitur. Ideo in persona peccatoris in clamat Pfaltes: Miser factus sum, & curvatus sum usque in finem. Hæc est enim miseria ex peccato, naturæ incurvatio. Deus fecerat hominem rectum corpore & mente. Ipse per peccatum curvum se fecit, ad terram adspiciens, non ad cælum. Vnde figuratur in muliere curva, quam Sathanas alligavit, Christus erexit. Quò magis quis curvus est, tanto amplius supremum infimo appropinquat, id est, caput pedibus, Quid est supremum in nobis, nisi mens: quid infimum, nisi caro, quæ de terra est? Peccator ergo incurvatur miserè, qui non ad Deum, sed ad terrena mentem de ponit. Et hæc curvitas

Ps. 37.

Luc. 13.

Terziò post peccatum miseria est ex parte memoria, in qua multa est obscuritas & multa obliuio, dum obliuiscitur homo cæli, obliuiscitur sui, obliuiscitur iudiciorum Dei, obliuiscitur beneficiorum eius; peccans in illum, cuius beneficium quotidie sustentatur & legitur; peccans in illum, cuius manu vindicæ mox potest detrueri in terrarum, & æternum puniri. O homo verè MISER, verè ENOS, id est obliuiosus, habitans in terra obliuionis! Non meminit miseriæ & calamitatis, quam per peccatum incurrit; mox in illud recidivus est. Non meminit boni propositi, quod sæpe in animo instaurat; sed quasi nihil proposuisset, sic deficit. Verè miser est & infirmus, omni spirituali miseriæ & imperfectioni obnoxius, cum rædio & nausea bonum operans, & in homo